

יחסים בין סוכן וספק (או יצרן) – חוק חדש

חוק חוזה סוכנות (סוכן מסחרי וספק), תשע"ב-2012

עו"ד גיורא מיכאלי

כמעט בלי להרגיש ובלי שניתן לכך פרסום מיוחד, חוקקה הכנסת בשנת 2012 חוק המסדיר את היחסים בין סוכן לבין ספק (למשל: בין מפעל יצרני לסוכני המכירות שהוא מעסיק). יחסים אלה שהיו תמיד בעייתיים בשל קשיים בתימחור התמורה המשולמת לסוכן (העסקה בשכר, בעמלות, משולב וכו') וכן בהיעדר כללים ליצירת הקשר וניתוקו, קיבלו בשנת 2012 התייחסות בחוק מיוחד, קצר ותמציתי (ומכך גם מעלה שאלות בלתי פתורות רבות).

ראשית יש לציין כי החוק הוא חוק קוגנטי, דהיינו – אין להתנות עליו אלא לטובת הסוכן (הצדדים אינם יכולים לקבוע ביניהם תנאים המרעים עם הסוכן לעומת הקבוע בחוק).

החוק נוגע לסוכנים, כלומר – מי שעיסוקם באיתור לקוחות או באיתור פעילות, שמטרתם להביא להתקשרות בין לקוח לספק בקשר לרכישת טובין. "ספק" מוגדר בחוק כ"יצרן" או בעל זכות שיווק מוצרים.

החוק קובע בין היתר:

1. תקופת הודעה מוקדמת שעל צד לתת למישנהו לפני ניתוק הקשר בין הסוכן לספק. תקופת ההודעה הינה מדורגת ומגיעה (על פי משך ההתקשרות) עד שישה חודשים. מובן שאם הצדדים קבעו תקופה ארוכה יותר, תחול תקופת ההודעה שקבעו הצדדים אך אם הם קבעו תקופה קצרה יותר, תחול התקופה הקבועה בחוק.
2. אם הספק (היצרן) נתן לסוכן תקופת הודעה קצרה מהקבוע בחוק, עליו לפצותו בדמי הודעה מוקדמת שהיא: מכפלה של תקופת ההודעה המוקדמת בממוצע של רווחי הסוכן במחצית השנה שקדמה לסיום חוזה הסוכנות.
3. עם סיום חוזה בין ספק לסוכן, על פי החלטת אחד מהצדדים, יהיה הסוכן זכאי לפיצוי מהספק בשל התקשרויות של הספק (היצרן) עם לקוחות חדשים או בשל גידול משמעותי בהיקף עסקיו של הספק עם לקוחות קיימים, אם הסוכן היה הגורם היעיל שגרם לגידול ההתקשרויות או להיקף העסקאות המוגדל ואם ההתקשרויות הנ"ל מניבות פירות לספק גם לאחר ניתוק היחסים עם הסוכן. לתקופת הקשר יש השפעה על גובה הפיצוי.

כאמור – הוראות חוק אלה אינן ניתנות לויתור על ידי הסוכן.

איננו מפרטים כאן את כל סעיפי החוק ואת אופן חישוב הפיצוי עקב ניתוק הקשר בין הצדדים, אולם יש לקחת בחשבון כי כל התקשרות עם סוכן תגרור בעתיד מתן פיצוי לסוכן, ולפיכך יש לתמחר את התמורה המשולמת לסוכן בתקופת הקשר תוך לקיחה בחשבון שגם לאחר ניתוק הקשר זכאי הסוכן לתמורה נוספת על חשבון העסקאות שהסוכן ביצע בתקופת הקשר.

החוק משאיר שאלות רבות בלתי פתורות – דינו של הסכם סוכנות שהחל לפני כניסת החוק לתוקף. דינו של סוכן שהוא עובד של הספק ועוד.

האמור לעיל אינו ייעוץ משפטי ויש להיוועץ במומחה לפני התקשרות שהחוק עשוי לחול עליה.

ניתן לקבל את נוסחו המלא של החוק או פרטים נוספים על פי פניה בדוא"ל.